

Mellanöstern under 1900-talet – en översikt

Filmfakta

Ämne: Historia

Ålder: Från 13 år (H, Gy)

Speltid: 21 minuter

Svenskt tal med svensk text

Produktion: Kunskapsmedia

Undervisningen ska behandla
följande innehåll enligt läroplan

Historia (åk 7–9)

Imperialism och världskrig, cirka 1800–1950

- Historiska berättelser från skilda delar av världen med skildringar av människors upplevelser av förtryck, till exempel i form av kolonialism, rasism eller totalitär diktatur och motstånd mot detta.

Demokratisering, efterkrigstid och globalisering, cirka 1900 till nutid

- Aktuella konflikter i världen och historiska perspektiv på dessa.

Hur historia används och historiska begrepp

- Exempel på hur 1800- och 1900-talet kan avläsas i våra dagar genom traditioner, namn, språkliga uttryck, byggnader, städer och gränser.
- Hur historia kan användas för att skapa eller stärka nationella identiteter.

Historia 1a1 (gymnasiet)

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, kolonialism, diktaturer, folk mord och konflikter.
- Hur individer och grupper använt historia i samband med aktuella konflikter och samarbetssträvanden.

© Kunskapsmedia Group Stockholm AB, MMXIX
Filmnr: 1776KM



Filmens innehåll

I den här filmen ska vi få en översikt över Mellanösterns 1900-talshistoria. Filmen utgår från tre faktorer: kolonialism, religion och olja. Utifrån faktorerna kommer vi att göra djupdykningar i olika viktiga konflikter och händelser i Mellanöstern under 1900-talet. Vi undersöker bl.a. oljekrisen 1973, revolutionen i Iran 1979, Iran-Irakkriget 1980 samt Kuwaitkriget 1990.

Filmen riktar sig till elever i högstadiet och gymnasiet när de läser om 1900-talshistoria.

Kapitel i filmen

- Introduktion till Mellanöstern (00:00-01:53)
- Kolonialismens påverkan i Mellanöstern (01:54- 02:53)
 - Kurderna (02:54-03:56)
- Religionens påverkan i Mellanöstern (03:57-06:21)
 - Israel-Palestina (06:22-08:33)
 - Islamiska revolutionen i Iran 1979 (08:34-11:42)
 - Iran-Irakkriget 1980-1988 (11:43-13:01)
- Oljans påverkan i Mellanöstern (13:02-14:20)
 - Suezkrisen 1956 (14:21-16:16)
 - Oljekrisen 1973-74 (16:17-17:49)
 - Kuwaitkriget 1990-91 (17:50-18:47)
- Slutet av 1900-talet (18:48-SLUT)

Mellanöstern under 1900-talet – en översikt

Innan filmen

Vad vet vi?

Låt eleverna först fundera ensamma över vad de vet om Mellanösterns 1900-talshistoria. Sedan diskuterar eleverna två och två eller i grupper om vad de kommit fram till. Gör till sist en gemensam tankekarta på tavla eller med ett digitalt verktyg där ni sammanfattar det eleverna vet.

Mellanöstern

Vilka länder som hör till regionen Mellanöstern är inte självklart. Undersök flera olika förklaringar till vilka länder som kan hör till regionen. Och vad innebär den amerikanska definitionen "The Greater Middle East"? Undersök i mindre grupper och diskutera sedan vad eleverna kommit fram till.

Diskussionsfrågor till filmen

Innan ni startar en diskussion kring filmen i gruppen är det viktigt att läraren/ledaren funderar igenom hur man ska hantera diskussionen och svaren. Dela gärna upp gruppen i mindre grupper och låt deltagarna först skriva ned sina svar. Diskussionsfrågorna är indelade enligt filmens kapitel.

Introduktion till Mellanöstern (00:00-01:53)

- Vilket område menar man när man säger Mellanöstern?
- Vad skulle du säga binder samman länderna i Mellanöstern?

Kolonialismens påverkan i Mellanöstern (01:54-02:53)

- Vad var det Osmanska riket för något?
- Vad tror du man menar i filmen med att gränsdragningar inte tog hänsyn till vilka som bodde där?

Kurderna (02:54-03:56)

- Vad innebär gränsdragningen för kurderna?
- Beskriv vilka kurderna är.
- Vilka är Peshmerga?

Religionens påverkan i Mellanöstern (03:57-06:21)

- Vilka tre världsreligioner grundades i Mellanöstern?
- Vilka heliga platser finns i Mellanöstern? Kan du komma på fler än de som nämns i filmen?
- Varför tror du att religionens roll har minskat i Europa de senaste århundradena?
- Varför söker sig folk till religion, tror du?
- Vad kan olika tolkningar av islam leda till, tror du?
- Vad innebär "religiös extremism och terrorism"?

Israel-Palestina (06:22-08:33)

- Varför föreslog FN 1947 att Palestina skulle delas i en judisk och en arabisk del?
- Varför anser judarna att Israel är deras land?
- Varför anser palestinska araber att samma område är deras?
- Varför är Jerusalem en helig plats för så många religioner?
- Varför har så många krig brutit ut mellan Israel och grannländerna?
- Hur ser konflikten ut idag?
- USA står på Israels sida i konflikten. Hur påverkas Mellanöstern av det?

Islamiska revolutionen i Iran 1979 (08:34-11:42)

- På vilka sätt förtryckte Shahan sitt eget folks rättigheter och friheter?
- Vad hände när Shahan lämnade Iran?
- Våren 1979 förklarades Iran som en "islamisk republik". Vad innebär det? Vilka rättigheter och friheter kränktes nu, av de nya styrande?
- Varför tror du att USA kallades för "den store satan" vid denna tidpunkt?
- Vad innebär det att lagstiftningen i Iran är baserad på islamiska sharialagen?
- Vad menar man i filmen med att "Staten i Iran är islamisk, men inte folket."

Iran-Irakkriget 1980-1988 (11:43-13:01)

- Varför var Saddam Hussein rädd för att den islamiska revolutionen i Iran skulle sprida sig till Irak?
- Varför anföll Saddam Hussein Iran?
- "Sovjet och USA stödde öppet Irak, men stödde samtidigt Iran i hemlighet." Vad tror du man menar med det?
- 1988 gick länderna med på vapenvila. Vad hade uppnåtts med kriget?

Oljans påverkan i Mellanöstern (13:02-14:20)

- Varför är tillgång till olja så viktigt?
- Varför har oljan en stor betydelse i relationerna mellan länder i mellanöstern och länder i väst?

Suezkrisen 1956 (14:21-16:16)

- Var ligger Suezkanalen?
- Varför är Suezkanalen så viktig för världshandeln?
- Storbritannien och Frankrike kontrollerade Suezkanalen, men 1956 sa Egyptens president att Egypten tänkte ta över kontrollen. Hur reagerade Storbritannien och Frankrike då? Varför, tror du?
- Beskriv hur Suezkrisen slutade.
- "Suezkrisen sågs som en slags dödsstöt för den gamla europeiska kolonialismen" säger man i filmen. Vad menas med det?



© Rättigheterna till studiematerialet ägs av Kunskapsmedia.

Du har rätt att använda dig av studiematerialet i samband med visning av programmet.

Fortsättning på sida 3

Mellanöstern under 1900-talet – en översikt

Oljekrisen 1973-74 (16:17-17:49)

- Varför ville många oljerika stater straffa västvärlden 1973?
- Berätta om oljekrisen 1973-1974.
- Vad tror du att oljekrisen och Suezkrisen hade för konsekvenser?

Kuwaitkriget 1990-91 (17:50-18:47)

- Varför ville Saddam Hussein anfalla Kuwait?
- Hur slutade Kuwaitkriget?

Slutet av 1900-talet (18:48-SLUT)

- Vilka tre faktorer är det som filmen har utgått ifrån? Kan du komma på någon ytterligare, relevant faktor, som påverkat Mellanöstern?
- Vilka olika problem i Mellanöstern gav islamistiska grupper fler anhängare i slutet av 1900-talet?
- Vad har stater i Mellanöstern misslyckats att ge sitt folk, enligt filmen?
- Vad tyckte du om filmen?
- Har du lärt dig någonting nytt efter att ha sett filmen?

Efter filmen

Vad visste vi?

Gå igenom sammanfattningen från "vad vet vi" som skrevs innan filmen och kontrollera vad ni visste då och vad ni vet nu. Är det något ni fortfarande är osäkra på och måste undersöka vidare?

Jämställdhet och mänskliga rättigheter

Dela in klassen i mindre grupper. Låt grupperna undersöka jämställdhet och mänskliga rättigheter i ett land i Mellanöstern. Varje grupp presenterar sedan sitt arbete framför klassen.

Eleverna kan utgå ifrån frågeställningar som:

- Hur många procent av kvinnorna arbetar?
- Hur ser skolgången ut i landet? Hur många går i skolan? Är det lika självklart att gå i skolan för pojkar som för flickor?
- Hur ser kvinnors och barns rättigheter ut i landet?
- Har landet religionsfrihet?
- Får människor organisera sig och t.ex. starta nya partier?
- Hur fungerar landets politik? Räknas landet som en demokrati med internationella mått?

Avsluta med att diskutera tillsammans i hela klassen. Vilka gemensamma drag och vilka skillnader kan ni se mellan länderna i området? Finns det några samband? Analysera tillsammans varför det ser ut som det gör.

Vad innebär ordet/namnet/begreppet?

Dela in klassen i mindre grupper. Låt grupperna fördjupa sig i konflikter, personer eller begrepp. Varje grupp presenterar sedan sitt arbete framför klassen, som sedan diskuterar ämnet tillsammans. Eleverna kan till exempel utgå från något ur filmen eller välja en punkt nedan att fördjupa sig i.

- Osmanska riket
- Gamal Abdel Nasser
- Det muslimska brödraskapet
- Hosni Mubarak
- Inbördeskriget i Libanon 1975
- Al-nakba
- Fatah
- Hamas
- PLO
- Mossad
- Yasir Arafat
- Sexdagarskriget 1967
- Oktoberkriget 1973
- Golda Meir
- Mulla
- Attacken mot kurdiska Halabja
- Arabisk
- Arabförbundet
- Hizbollah
- Massakern i flyktinglägren Sabra och Shatila
- Bathpartiet
- Assadfamiljen
- Konflikten mellan Libanon och Syrien
- Iran-Contras affären
- Gisslankrisen i Iran 1979-1981

Länder i regionen

Låt eleverna undersöka ett varsitt land i regionen. Varje elev skriver en artikel på ett par sidor som sammanfattar landets 1900-talshistoria. Artikeln får gärna innehålla faktarutor, kartor osv.

Vilka konsekvenser har händelser i landet på 1900-talet haft in på 2000-talet? Vilka betydelse har de tre faktorerna kolonialism, religion och olja haft för landet? Eleverna läser varandras artiklar och diskuterar sedan tillsammans i klassen.



© Rättigheterna till studiematerialet ägs av Kunskapsmedia.
Du har rätt att använda dig av studiematerialet i samband med visning av programmet.